

ת"פ 51258/09/19 - גיל גבע נגד מדינת ישראל, המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 51258-09-19 מדינת ישראל נ' קריספל ואח'

לפני כב' השופטת נעה תבור, סגנית הנשיא
המבקש: גיל גבע ע"י ב"כ עו"ד שרון קינן
נגד

המשיבה: מדינת ישראל
המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה

החלטה

1. לפני בקשת ההגנה בשם נאשם 4 בכתב האישום וזאת בהתאם להוראות סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982. ההגנה עותרת לקבלת מידע הנחוץ לה לצורך העלאת טענה מקדמית של הגנה מן הצדק בגין אכיפה בררנית.
2. כתב האישום מייחס לנאשם 4 מתן שוחד לשלושה עובדי ציבור. על פי עובדות כתב האישום עסק נאשם 4 בייבוא מוצרי מזון אסיאתיים למדינת ישראל לרבות מוצרים המוכרזים כמזון רגיש. נטען כי בתקופה הרלוונטית לכתב האישום התנהל ישירות מול שירות המזון ונהג להגיע לעיתים תכופות למשרדי שירות המזון לצורך הגשת בקשות לאישורי ייבוא וקידום קבלתם. עוד על פי כתב האישום, בין השנים 2010-2017 נפגש הנאשם כשלוש פעמים בשנה עם עובדי הציבור בשירות המזון ונתן לכל אחד מהם כרטיסי מתנה טעונים בסכומי כסף שבין 100 ל- 200 ₪. לגבי שניים מהעובדים נטען כי נתן להם בהזדמנויות שונות בנוסף גם מוצרי מזון וצריכה ובין היתר שוקולד, יין וסלסלות שי.
3. ב"כ הנאשם ביקש להורות לתביעה להציג בפניו את כל כתבי האישום שהוגשו נגד נותני מתנות בשלוש השנים האחרונות, קרי רשימה של תיקים שהחליטה המדינה להעמיד לדין אנשים שנתנו מתנות בחגים.
4. המשיבה הגישה תגובה בכתב והתנגדה לבקשה. לעמדתה הבקשה לא נומקה ומכל מקום אין הצדקה לקבלה. המאשימה שבה על עמדתה כי לא מדובר בכתב אישום בגין מתן מתנות אלא בגין מתן שוחד. בנוסף טענה כי הנאשם לא עמד בתנאי הסף להגשת הבקשה ולא הקים תשתית ראייתית ראשונית אשר תצדיק העברת נתונים. כן הוסיפה כי היענות לבקשה תחייב הקצאת משאבים בלתי סבירה שכן תחייב בחינה והשוואה בין נסיבות תיקים אחרים שהוגשו לבין תיק זה.

5. בדיון שנערך ביום 09.12.20 שבו ב"כ הצדדים על טיעוניהם. ב"כ הנאשם טען כי לא עלה בידו לאתר ולו תיק אחד שבו הוגש כתב אישום נגד נותן מתנה. כן היפנה לחוזר סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש של משרד הבריאות המסדיר נושא קבלת מתנות ומתייחס למתנות קטנות ערך בהיקף של עד 300 ₪.

6. סמוך לאחר הדיון הגישה המדינה הבהרה בכתב בה הציגה לדוגמא כתב אישום שהוגש נגד אדם שהעביר לעובד ציבור תלושי קנייה סמוך לחגי ישראל וייחס לו מתן שוחד. ב"כ הנאשם הגיב ואבחן בין המקרים בכך שבאותו כתב אישום לא דובר במתנות לחגים בלבד אלא בסכום כסף נוסף שניתן מחוץ למשרד ואף במענה לבקשת עובד הציבור לסייע כספי.

דיון והחלטה

7. לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים ועיינתי בפסיקה הגעתי לכלל החלטה כי דין הבקשה להידחות.

8. לצורך קבלת מידע ומסמכים, במסגרת בקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ, על הנאשם להניח תשתית ראייתית ראשונית (נמוכה מהרף שנדרש להוכחת האכיפה הבררנית עצמה), על מנת שיהיה ניתן להיעתר לבקשה. על פי בג"ץ 4922/19 אפרים נווה נ' מדינת ישראל - פרקליטות מחוז מרכז (פלילי), פסקאות 28-29, 9.12.2019.

" על פי חוק חופש המידע, מבקש המידע לא נדרש להניח כל תשתית ראייתית לבקשתו. אך בהליך הפלילי, לא די לנאשם להגות את מילת הקסם "אכיפה בררנית" על מנת לפתוח את פתח מערת המידע. דווקא נוכח הנפקות של קבלת טענה לאכיפה בררנית, עד כדי אפשרות לביטול כתב האישום, נדרש בית המשפט "לסנן" טענות אלה גם בשלב הגילוי, שאם לא כן, אין לדבר סוף.

ההליך דכאן עניינו גילוי מידע ומסמכים ולא הכרעה בטענת האכיפה הבררנית גופה. איננו נדרשים אפוא במסגרת פסק דין זה לקבוע מסמרות לגבי הנטל שמוטל על הנאשם בהליך הפלילי כדי לסתור את חזקת התקינות. החשוב לענייננו הוא, שהנאשם אינו יכול לפטור את עצמו מהנטל של הנחת תשתית ראשונית לצורך קבלת מידע הנוגע למדיניות האכיפה

... השורה התחתונה היא, שהנטל הראשוני לצורך קבלת מידע ומסמכים לשם העלאת טענה לאכיפה בררנית מוטל על הנאשם. ... גישה זו מקובלת גם בקרב תומכיה המובהקים של הגנה מן הצדק "במקרים הראויים שבהם הנאשם יציג תשתית לכאורית ראשונית שיש בה כדי לתמוך בטענתו, דומה כי יהא זה מן הראוי להורות לתביעה להשלים את התמונה העובדתית בכל אותן סוגיית שלנאשם לא הייתה, מטבע הדברים נגישות אל פרטיה" (ישגב נקדימון הגנה מן הצדק 412, ה"ש 140 (מהדורה שניה, 2009) (הדגשה הוספה - י"ע) (להלן: נקדימון)).

מכאן, שאין להורות לתביעה למסור מידע מכוח סעיף 108 לחסד"פ ללא ראיות ראשוניות, ושימוש בסעיף זה יעשה רק לאחר שהנאשם פסע אל גדרה של הטענה לאכיפה בררנית לפי סעיף 149(10) לחסד"פ.

9. לאור חזקת התקינות המנהלית העומדת לזכות רשות מנהלית מוטל הנטל להפריך את החזקה על הנאשם אשר טוען טענה בדבר אכיפה בררנית והוא נדרש להציג תשתית עובדתית התומכת בטענתו.

10. השופטים היו חלוקים בדעתם בדבר רף הראיות הנדרש מן הנאשם המבקש גילוי נתונים לצורך הוכחת אכיפה בררנית, אך תשתית ראיות כלשהי נדרשת מן הנאשם ולא ניתן לפסוח על השלב הזה ולדלג ישירות אל שלב קבלת הנתונים.

11. הטענה כי חיפוש במאגרים לא הוליד מידע על הגשת כתבי אישום כאלה היא טענת הגנה שתוכל אולי לשמש בידי ההגנה בהליך העיקרי אך אינה טענה המצדיקה בקשה לפי סעיף 108. אם אכן אין כתבי אישום דומים, הרי יוכל הסנגור להסתפק בכך ואין צורך בעבודה נוספת, שכן כזכור, הבקשה היתה להצגת כתבי אישום שהוגשו. לא הועלתה כל טענה לענין מדיניות שלא להגיש כתבי אישום בגין 'מתנות לחגים'. לא הועלתה כל טענה לענין יישום בלתי אחיד של מדיניות. אין כל מידע שיש מדיניות שמופעלת באופן בלתי שוויוני ואין כל מידע בדבר הפעלה בלתי עקבית של מדיניות. אינני נדרשת גם להכריע בשלב זה האם מדובר בבקשה להגברת האכיפה או בקו חדש שבו מבקשת המדינה ללכת שכן לא נטען דבר מאלו על ידי אף אחד מן הצדדים (וראו לענין זה בין היתר ע"פ 4596/05 זאב רוזנשטיין נ' מדינת ישראל, ס(3) 353 (2005)).

12. לא היה בידי הנאשם להציג ראיה ראשונית לכך שבמקרים דומים בהם נתנו אנשים מתנות לעובדי ציבור תחת הכותרת של מתנות לחגים לא נפתחו חקירות ולא הוגשו כתבי אישום. בהעדר ראיה ראשונית, לא עובר הנטל אל כתפי המאשימה לעריכת מלאכת חיפוש נוספת והצגת נתונים נוספים.

13. הסנגור הפנה להחלטת בית המשפט המחוזי בתיק הקשור לתיק זה וממנה ביקש ללמוד כי בית המשפט היה נעתר לבקשה לו היה מדובר בסכומים קטנים יותר דוגמת הסכומים המיוחסים לנאשם במקרה זה. לטעמי ההיפך הוא הנכון וההחלטה הדוחה את הבקשה בבית המשפט המחוזי יפה כלשונה גם להליך שבפני.

14. כב' השופט מרדכי לוי בת"פ (מחוזי ת"א) 44939-12-18 ויקטוריה שמיט נ' מדינת ישראל (24.07.2019) קבע כך:

"העבירות הנדונות מצדיקות בהינתן קיומן של ראיות המספיקות לאישום, הגשת כתב אישום פלילי ולא משמעתי כמו במקרים רבים אחרים שנדונו בפסיקה שאל מקצתם הפנה ב"כ המאשימה וזאת גם אם שווי השוחד הינו בסכום קטן יחסית של אלפי שקלים או פחות מ-30,000 ₪ [...] גם סכום השוחד הנטען בכתב האישום אינו האלמנט היחיד ואף אינו בהכרח האלמנט המכריע בהחלטה בדבר הגשת כתב האישום, ולא פחות חשובים מסכומי השוחד הם תדירות המעשים הנטענים כשוחד ומשכם ויתר הנסיבות הכוללות של כל מקרה לגופו".

עוד נקבע כי:

"הטענה של ב"כ הנאשמים דנן כי מדובר אך במתנות ולא בשוחד היא טענת הגנה אשר מן הראוי כי תתברר במשפט גופו והיא אינה מצדיקה את קבלת הבקשות; וכך גם אין בטענת ההגנה כי לא ניתנה תמורה ספציפית בעד קבלת המתנות כדי להצדיק קבלת הבקשות".

הנמקות אלו חלות גם על ההליך שבפני ללא קשר לגובה הסכומים. השאלה אם מדובר במתנה או בשוחד, אם מדובר במתנה העומדת בחוזר סמנכ"ל (למרות שמדובר בכסף מזומן) אם לאו, השאלה אם צריך להתייחס לכל מתנה בנפרד או למתנות כאל מכלול, כולן שאלות שצריכות להתברר במשפט יחד עם בירור טענות ההגנה ואין בהן כדי לבסס הצדקה לבקשה.

(ראו גם הנמקת בית המשפט המחוזי באותו ענין לענין נטל הראיה הראשוני הנחוץ).

15. זאת ועוד, אופי ההשוואה שמבקש הסנגור לערוך מחייבת בחינה של כל תיק ותיק באופן ידני, השוואה של נסיבות ושקילה שלהן. לא מדובר בנתונים הניתנים לאיחזור באמצעות לחיצת כפתור אלא בהערכה ובשיקול דעת. דרישה זו תהווה הכבדה בלתי מידתית, שכן לא זו בלבד שלא הונחה לה תשתית נדרשת, גם התועלת בצידה מוטלת בספק בשל הצורך לנתח ולהשוות נתונים שאינם ניתנים להשוואה פשוטה.

סוף דבר - הטענות שמורות להגנה במסגרת ההליך העיקרי שם מקומן להתברר. במסגרת בקשה לפי סעיף 108 - הבקשה נדחית.

המזכירות תעביר לידיעת ב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"ט טבת תשפ"א, 03 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.